

Nr 44.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1941 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om avhjälpande av förefintliga olägenheter vid besiktning av älgkött.

(2:a avd.)

I en inom första kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 8, av friherre *Beck-Friis* har hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte utfärda erforderliga administrativa föreskrifter så att de nu förefintliga olägenheterna vid besiktning av älgkött måtte avhjälpas.

Gällande bestämmelser angående köttbesiktning finnas upptagna i lagen den 11 maj 1934 (nr 140) angående köttbesiktning och slakthus. Köttbesiktningstväng innebär enligt 2 § 1 mom. i nyssnämnda lag förbud att inom visst område till salu hålla eller utbjuda till människoföda avsett färskt kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst eller använda dylikt kött för beredning av föda för utspisning å offentligt spisningsställe eller av vara, avsedd till försäljning till människoföda, eller förvara sådant kött å allmän saluplats, i salubod med därmed i omedelbart samband varande lagerrum, å offentligt spisningsställe eller i lokal för tillverkning till avsalu av matvaror, därest köttet icke godkänts vid besiktning enligt lagens föreskrifter. Inom område, där köttbesiktningstväng gäller, må icke heller till människoföda avsett salt, rökt eller torkat kött av förutnämnda djur eller annan till människoföda avsedd vara, beredd av kött av sådant djur, saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras på sätt nyss nämnts, med mindre köttet blivit i färskt tillstånd godkänt vid besiktning, som anställts enligt lagens föreskrifter. Till kött räknas i ifrågavarande lag icke allenast kött i vanlig bemärkelse utan även blod samt andra till människoföda brukliga delar av djur.

Obligatoriskt gäller köttbesiktningstväng, såvida ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, för varje stad och annat samhälle, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad i tillämpliga delar gälla, med ett invånarantal av 4,000 eller däröver. För stad eller samhälle med lägre invånarantal, för kommun, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande landet gälla, eller för visst område av sådant samhälle eller sådan kommun må köttbesiktningstväng stadgas av länsstyrelsen efter framställning av stadsfullmäktige eller däremot svarande myndighet.

I 6 § 1 mom. föreskrives, att färskt kött, som vid besiktning enligt lagen finnes vara till människoföda tjänligt, skall i den utsträckning Kungl. Maj:t

bestämmer genom stämpling eller märkning betecknas såsom godkänt. Enahanda förfarande skall iakttagas beträffande salt, rökt eller torkat kött, vilket i färskt tillstånd godkänts vid besiktning, ävensom beträffande annan vara, beredd av sålunda godkänt kött. Därest vid besiktning påträffas kött, som först efter särskild behandling kan godkännas, skall köttet enligt föreskrifterna i 6 § 2 mom., innan stämpling eller märkning äger rum, undergå sådan behandling. Färskt kött, som blivit vid besiktning godkänt, må utan ytterligare besiktning saluhållas, utbudas, användas eller förvaras inom annat område med köttbesiktningstvång, allenast om besiktningen skett vid slakt i offentligt slakthus eller eljest med tillämpning av enahanda föreskrifter, som gälla angående besiktning för nämnda område. Någon motsvarande begränsning gäller dock icke i fråga om salt, rökt eller torkat kött, vilket i färskt tillstånd godkänts, eller vara, beredd av sådant kött. Därest vid besiktning kött befinner vara till människoföda otjänligt, skall detsamma utan kostnad för köttets ägare genom vederbörande besiktningsveterinärs försorg och under hans kontroll användas till tekniskt bruk eller, där så ej kan ske, på annat sätt oskadliggöras.

I 8 § 1 mom. i ifrågavarande lag stadgas, att för köttbesiktning samt för sådan behandling av kött som omförmäles i 6 § 2 mom. äger samhället eller kommunen uppbära avgifter enligt taxa, som fastställs av Kungl. Maj:t. Förslag till dylik taxa skall avgivas av hälsovårdsnämnden eller särskild myndighet, under vars inseende köttbesiktningen är ställd, efter hörande av hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

I lagen finnas vidare vissa straffbestämmelser upptagna.

Vissa tillämpningsföreskrifter ha i anslutning till lagen utfärdats av Kungl. Maj:t i kungörelserna den 30 november 1934 (nr 558) om besiktning och stämpling av kött m. m. enligt nämnda lag, (nr 559) angående kontrollslakterier, (nr 560) angående under offentlig kontroll ställda charkuterifabriker samt (nr 561) angående kontroll vid införsel av köttvaror till område med köttbesiktningstvång.

I 3 § kungörelsen nr 558 finnas upptagna föreskrifter rörande organtvång, vilka innebära att, där Kungl. Maj:t efter framställning av stadsfullmäktige eller däremot svarande myndighet så förordnat, färskt kött i vanlig bemärkelse i regel skall vid föreläggande till besiktning vara naturligt förenat med lungor, hjärta och lever samt i fråga om svin även med huvud.

Enligt förordningen den 11 maj 1934 (nr 141) angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara må kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst eller av sådant kött beredd vara icke, därest varan är avsedd för försäljning inom riket och densamma ej enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus är av beskaffenhet att få saluföras inom område med köttbesiktningstvång, förses med stämpel eller märke, som genom färg eller utseende i övrigt föranleder, att förväxling lätt kan äga rum med sådan stämpel eller sådant märke, som enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter utmärka vara beträffande vilken dylikt saluhållande må äga rum.

Enligt förordningen den 31 augusti 1940 (nr 796) skall vad i ovanberörda

lag angående köttbesiktning och slakthus stadgas i fråga om kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst eller varor beredda av kött av sådant djur inom område, där köttbesiktningstvång gäller, ha avseende jämväl å *kött av älg eller varor av älgkött*.

Genom två särskilda kungörelser samma dag (nr 797 och 798) har vidare föreskrivits, genom kungörelsen nr 797 att vad i nyssnämnda förordning den 11 maj 1934 (nr 141) angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara stadgas skall äga tillämpning i fråga om älgkött eller av sådant kött beredd vara samt genom kungörelsen nr 798 att vad i förenämnda kungörelser den 30 november 1934, nr 558, om besiktning och stämpling av kött m. m. enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus, nr 560, angående under offentlig kontroll ställda charkuterifabriker samt, nr 561, angående kontroll vid införsel av köttvaror till område med köttbesiktningstvång föreskrives i fråga om kött av storboskap eller häst eller därav beredda köttvaror skall — med vissa undantag — gälla jämväl beträffande kött av älg eller varor beredda av älgkött.

Slutligen har medicinalstyrelsen i kungörelse den 31 augusti 1940 (Ser. B. nr 59) förordnat, att vad styrelsen föreskrivit i fråga om besiktning och stämpling av kött av storboskap skall i tillämpliga delar gälla även beträffande kött av älg.

I *motionen* framhålles i huvudsak följande:

Skälen för införande av besiktningstvång även för älgkött torde främst hava varit, att en stor del av det saluförda älgköttet genom dålig skjutning eller felaktig behandling vid uppslaktningen varit mindervärdig som människoföda. Även synes en viss önskan förefunnits hösten 1940 att genom köttbesiktningstvång begränsa tillförseln av älgkött, vilken begränsning då var att eftersträva, enär marknaden till följd av de omfattande nedslaktningarna av storboskap var tyngd av ett visst överskott av kött. Detta senare skäl torde väl numera knappast vara gällande. Det torde väl tvärtom bliva så, att tillförseln av färskt kött åtminstone under de närmaste åren kommer att bliva utomordentligt ringa.

Det har visat sig i praktiken, att den nya förordningen om besiktning av älgkött vållat såväl det allmänna som den enskilde vissa olägenheter, icke minst i ekonomiskt avseende.

Bestämmelsen om att ägaren av älgköttet skall vara skyldig att *omedelbart efter besiktningen* göra anmälan, därest han icke åtnöjes med besiktningsveterinärens åtgärd eller beslut, är i praktiken svår att uppfylla. Köttet sändes ju oftast med slakteriföreningars eller andra lastbilar, och ägaren av köttet följer väl som regel ej själv med på lastbilen den 10 eller 20 mil långa vägen, som det kan erfordras köra för att komma fram och åter till köttbesiktningssbyråerna. I Norrland kunna ju avstånden bli ännu längre.

Vidare borde ägaren av köttet ha rätt att, om han så önskar, återfå även det kasserade köttet för att av honom användas till andra ändamål än till försäljning som människoföda (t. ex. hund- eller rävföda). Så är nu icke fallet.

I medicinalstyrelsens kungörelse av den 31 augusti 1940 (nr 59) förordnas, att föreskrifterna om besiktning, bedömning och stämpling av kött av storboskap skall *i tillämpliga delar* gälla även i fråga om kött av älg. Orden »i tillämpliga delar» giva alltför mycket spelrum för godtycke. Då t. ex. abnorm lukt enligt gällande bestämmelser är kassationsanledning, kan ju en besiktningsveterinär, som är van vid kött av tamboskap, finna lukten av älgkött

abnorm bara därför att det luktar vilt. I detta sammanhang bör framhållas såsom anmärkningsvärt, att från sakkunnigt veterinärt håll framförts den uppfattningen, att förändringar i muskulaturen å älgkött till följd av en för stark kraftanspanning (t. ex. vid jakt) kan göra köttet otjänligt till människoföda.

Önskvärt vore även, att sådana bestämmelser utfärdas, att de med anledning av skottskadorna nödvändiga upprensningarna vid besiktningen företagas så varsamt, att saluvärdet av det godkända köttet ej äventyras. Det har nämligen förra hösten hänt, att älgkött vid köttbesiktningens byrå undergått sådan behandling, att saluvärdet å ett stort parti godkänt kött i huvudsak varit borta. Å det kasserade köttet har vid samma tillfälle hållits fotogen för att »oskadliggöra» detsamma. Även i vårt land befinner sig väl folkförsörjningen numera i ett sådant läge, att ingenting, som kan användas till människoföda eller på annat sätt kan tillgodogöras, får förfaras.

En av de mest önskvärda ändringarna i tillämpningsbestämmelserna för besiktning av älgkött synes f. n. vara, att distriktsveterinär får möjlighet att besiktiga det älgkött, som skall försäljas i hemorten, åtminstone i de fall, då distriktsveterinär har genomgått kurs i köttbesiktning. Härigenom skulle flera olägenheter avhjälpas samtidigt som onödiga transporter och därmed förenade kostnader kunde undvikas.

Skulle erforderliga ändringar i nu gällande bestämmelser för besiktning av älgkött icke komma till stånd, kan man befara, att det förtjänstfulla arbete, som landets slakteriföreningar nedlagt för att få så många kommuner som möjligt att införa köttbesiktningstvång, skall gå till spillo.

Utskottet har i vederbörlig ordning begärt yttrande över motionen från medicinalstyrelsen. Därjämte ha yttranden över motionen inkommit från Svenska jägareförbundet och Sveriges slakteriförbund, förening u. p. a., vilka av utskottet beretts tillfälle därtill.

Medicinalstyrelsen har i sitt yttrande anfört i huvudsak följande:

Den erfarenhet, som under hösten 1940 vunnits, torde få anses ha givit vid handen, att en viss uppmjukning av nu gällande bestämmelser i fråga om besiktning av älgkött bör komma till stånd för att desamma icke skola medföra alltför stora olägenheter för köttägarna.

Då styrelsen erhöll kännedom om förefintligheten av olägenheter i samband med besiktningen av älgkött under fjolårets älgjaktsäsong, föranstaltade styrelsen om en utredning i syfte att omedelbart erhålla kännedom dels om det antal älgkött, som varit föremål för besiktning, och dels om mängden av det kött, som vid besiktningen kasserats såsom otjänligt till människoföda, samt om orsaken till de skedda kassationerna. Därjämte satte sig styrelsen i förbindelse med representanter för Svenska jägarförbundet för att erhålla kännedom om de olägenheter i ifrågavarande hänseende, varöver klagomål framförts till förbundet. Dels under hand och dels i en den 24 januari 1941 dagtecknad skrivelse har jägarförbundet framfört sina önsknings- och för avhjälpande av de olägenheter, som anses vidlåda tillämpningen av nu gällande bestämmelser om besiktning av älgkött.

Den bestämmelse i slakthuslagen, som föranlett de största olägenheterna för köttägarna, torde ha varit bestämmelsen i 5 § i lagen, att köttet vid besiktningen skall föreligga i minst halv kropp, som dock må vara delad i fram- och bakkelspart. I fall då avståndet från den plats där älgen skjutits till väg användbar för köttets vidaretransport per fordon är mera betydande, såsom fallet mångenstädes är till exempel i Norrland, lär det ofta icke finnas annan möjlighet för köttets förande från skjutplatsen till vägen

än att bära detsamma. Om det i sådana fall är fråga om en större älg med en slaktvikt av bortåt 200 kilogram, skulle man sålunda bliva tvungen att bära köttstycken med en vikt av 50 kilogram eller mera lång väg. Då sådana sjukdomar, som i fråga om våra husdjur föranlett intagande i 5 § slakthuslagen av bestämmelse om att köttet skall vid besiktning företes i minst halv kropp, sannolikt äro sällsynta hos älg, torde man utan mera avsevärd olägenhet kunna medgiva att älgköttet vid besiktning får föreligga i minst fjärdedels kropp (för närvarande halv kropp), vilken även må kunna vara delad i tvenne stycken, under förutsättning att dessa äro märkta på sådant sätt att samhörigheten kan konstateras.

Skulle det någon gång inträffa att njurarna borttagits i samband med skottskadors bortrensande, möter icke hinder för medicinalstyrelsen att medgiva vederbörande veterinär rätt att likväl besiktiga köttet och efter dess godkännande förse det med föreskrivna kontrollstämplar.

Enligt vad som meddelats styrelsen lär det ha förekommit att skottskadade delar av älgkött till billigt pris försålts till personal tillhörig den gård, å vars ägor älgen skjutits. Dessa skottskadade delar hava då omedelbart vid uppslaktningen bortskurits från älgköttet, varefter desamma så gott sig göra latit befriats från blodinfiltrationer. Därest de skottskadade kött-delarna snarast möjligt och helst omedelbart efter denna »rengöring» kokas, stekas eller saltas, torde hinder för deras användande till människoföda icke behöva föreligga, såframt icke i delarna eller i älgkroppen i övrigt förefinnas andra förändringar än skottskador, vilka göra köttet olämpligt till föda åt människor. Nu gällande lagbestämmelser medgiva dock icke att inom område med köttbesiktningstvång nämnda skottskadade delar av en gårdsinnehavare försäljas till gården underlydande personal, och icke heller är det tillåtet att älgköttet i övrigt säljes inom område där köttbesiktningstvång är gällande utan att dessförinnan hava godkänts vid vederbörlig veterinärbesiktning (slakthuslagen 2 § 1 mom.).

Enligt styrelsens mening torde utan avsevärd olägenhet tillstånd kunna lämnas därtill att ägare eller innehavare av gård respektive innehavare av jakträtt å gård inom område med köttbesiktningstvång må — utan hinder av bestämmelserna i 2 § 1 mom. slakthuslagen — å gården för avhämtning men icke utanför dess område försälja kött efter älg, som skjutits å gårdens jaktmarker. Försäljning och utbudande av det obesiktigade köttet utanför gårdsområdet ävensom sådant kötts användande för beredning av köttvara, avsedd till försäljning inom köttbesiktningstvångsområde, skulle däremot alltså vara förbjuden.

I förevarande motion framhålles, att »bestämmelsen om att ägaren av älgköttet skall vara skyldig att omedelbart efter besiktningen göra anmälan, därest han icke åtnöjes med besiktningsveterinärens åtgärd eller beslut» är i praktiken svår att uppfylla. Slakthuslagen 7 § föreskriver visserligen icke att besvär över besiktningsveterinärens beslut skall avgivas omedelbart vid besiktningstillfället utan anger i stället en tid av tio dygn, inom vilken eventuella besvär skola vara ingivna till vederbörande länsstyrelse. Om emellertid klagan avser en enligt klagandens mening alltför sträng bedömning av köttet, skall ägaren av köttet — därest han önskar skriftligt bevis om beslagsorsaken — göra anmälan till veterinären omedelbart vid besiktningstillfället. Denna bestämmelse, som funnits i samma form alltsedan den första slakthuslagens tillkomst år 1897, torde ha fastställts icke minst i köttägarens intresse. Därest efter anförande av besvär en förnyad besiktning av köttet skall äga rum, torde det nämligen vara önskvärt att denna besiktning verkställs så snart som möjligt efter den första besiktningen i

syfte att förhindra köttets förstörande genom olämplig förvaring eller förskämning. Några klagomål över svårigheter med tillämpningen av det nu föreskrivna förfaringssättet vid anförande av besvär över besiktningsveterinärs beslut hava under de senaste 25 åren icke förr än nu framförts till medicinalstyrelsen. Även i det i motionen omnämnda fallet torde olägenhet icke ha förorsakats av själva bestämmelsen om klagomålsförfarandet. Klaganden vände sig nämligen till medicinalstyrelsen med underhandsförfrågan angående tillvägagångssättet vid besvärs anförande, varvid styrelsen omedelbart i telegram till vederbörande besiktningsveterinär anmodade denne tillse att oskadliggörandet av det kasserade älgköttet skulle uppskjutas i avvaktan på ny besiktning i anledning av anförda besvär. Att det kasserade köttet vid den sedermera företagna ombesiktningen visade sig vara begjutet med fotogen är beklagligt, då kanske därigenom värdet och tillförlitligheten av den nya besiktningen delvis äventyrades. Sådan fotogenbegjutning, vilken i förevarande fall skett helt och hållet på enskilt initiativ, alldenstund dylik begjutning icke är påbjuden i någon allmängiltig föreskrift, bör givetvis icke få äga rum i sådana fall, då frågan är om besvär över verkställd besiktning.

Emot det i motionen uttalade önskemålet att medgivande skulle kunna lämnas därtill att älgkött skulle få undergå föreskriven besiktning utan hinder av att skottskadade delar borttagits dessförinnan har styrelsen intet att erinra. Med hänsyn till arten av de sjukliga förändringar, som torde förekomma hos älgkött, torde dylikt borttagande knappast behöva medföra avsevärda olägenheter vid köttets bedömande med avseende på dess tjänlighet till människoföda. Däremot kan det i stället tänkas medföra viss fördel för beskaffenheten av köttet i övrigt. Om jakten, såsom fallet var under hösten 1940, infaller vid jämförelsevis varm väderlek, angripas de blodinfiltreerade skottskadade delarna av köttet lätt av förskämning, som sedan snart nog kan sprida sig till övriga delar av köttet. Genom medgivande för köttägaren att själv borttaga skottskadade delar av älgköttet före dess inlämnande till besiktning skulle vinnas även den fördelen att köttägaren i viss omfattning själv bleve ansvarig för det sätt, varpå avlägsnandet av de skottskadade delarna ägt rum och sålunda besiktningsveterinären och dennes biträden i mindre mån utsätts för klander för ovarsamhet vid köttets uppresning.

I syfte att förebygga ovarsamhet från besiktningsveterinärernas sida har styrelsen i cirkulärskrivelse till besiktningsveterinärer vid den offentliga köttkontrollen fäst uppmärksamheten på vikten därav att uppresningen av älgkött sker med största möjliga aktsamhet.

Om styrelsen sålunda icke har något att erinra emot att ägaren av älgköttet själv får avlägsna skottskadade delar före köttets avlämnande till besiktning, anser sig styrelsen däremot icke kunna förorda att vid besiktning kasserat älgkött skulle få utlämnas till användande till djurföda under andra villkor än de som gälla beträffande kasserat kött av andra djur. I och med att köttet kasserats vid den offentliga köttkontrollen, måste denna anses ha övertagit ansvaret för att det kasserade köttet icke användes på obehörigt sätt. Ett dylikt återlämnande till ägaren av kasserat älgkött torde icke bliva erforderligt från köttägarens sida, därest å ena sidan skottskadade delar få avlägsnas före besiktningen och å andra sidan medgivande lämnas gårdsinnehavare att å gården försälja kött efter älg, som skjutits å gårdens jaktmarker.

Vidkommande det i såväl motionen som av jägareförbundet berörda förhållandet om rätt för annan legitimerad veterinär än av medicinalstyrelsen förordnad besiktningsveterinär vid offentligt slakthus, kontrollslakteri eller köttbesiktningebyrå att verkställa sådan besiktning och stämpling av älg-

kött, som gör köttets försäljning i område med köttbesiktningstvång tillåten, torde dylikt utsträckande av besiktningsmöjligheten icke vara erforderligt, därest ovan omnämnda medgivanden genomföras, nämligen dels om skottskadors avlägsnande före besiktningen, dels om rätt att vid besiktning förete kött i fjärdedels kropp — under vissa förutsättningar delad i tvenne delar — och dels om rätt för gårdsinnehavare att å gården försälja kött efter älg, som skjutits å egendomens jaktområde. Ett liknande förfarande har styrelsen visserligen tänkt sig komma till användning vid besiktning av renkött i vissa fall, därest renköttet inryckes under slakthuslagens bestämmelser. Härvid är dock att märka att detta förfarande skulle komma till användning å platser, där slakt av en större mängd djur äger rum vid samma tillfälle, varvid besiktningen skulle utföras utav en av medicinalstyrelsen därtill särskilt förordnad veterinär. Denne skulle sålunda komma att vid besiktningen handla under tjänsteansvar. Skulle däremot varje veterinär, som erhållit kompetens som köttbesiktningsveterinär — oberoende av för huru lång tid tillbaka kompetensen förvärvats — erhålla rätt att utan vidare besiktiga älgkött och förse det med de för den offentliga köttkontrollen föreskrivna stämplarna, torde risk föreligga att man snart nog komme tillbaka till samma förhållanden, som föranledde utfärdandet av förordningen den 11 maj 1934 (nr 141) angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara. Följden skulle säkerligen bliva den att vederbörande älgköttägare vände sig till den veterinär, som visade sig mindre nogräknad med besiktningen och bedömningen av köttet. Härigenom uppstår risk icke endast för att avsikten med älgköttets besiktning förfelas utan även att förtroendet för den offentliga köttkontrollens tillförlighet äventyras.

Efter en närmare redogörelse för de kvantiteter älgkött, som besiktigats under hösten 1940 ävensom de bedömningsregler som därvid kommo till användning, har medicinalstyrelsen vidare anfört följande:

Att märka är att de regler för bedömning av älgkött, för vilka nyss redogjorts, äro gällande för kött av samtliga slag av slaktdjur. Det torde därför enligt styrelsens mening vara självklart att den besiktningsveterinär, som — något som väl knappast torde ha inträffat — förklarar älgkött kasserat på grund av abnorm lukt, då det i verkligheten endast rört sig om älgköttets egen specifika lukt, gör sig skyldig till felaktigt förfarande i tjänsten. Med abnorm lukt i köttet kan nämligen icke avses annan lukt än sådan, som avviker från den för köttslaget i fråga karakteristiska lukten.

Då en älg under längre tid drivits mycket hårt och i synnerhet om djuret till följd av förutgången skadskjutning fått sina krafter nedsatta, torde det icke få anses uteslutet att man vid besiktningen av älgens kött kan påträffa förändringar i vävnaderna av enahanda art som i kött av våra vanliga slaktdjur (vanligen nötkreatur), som råkat fastna i en bergsskrevla eller fallit i ett större dike och fått kvarbliva där under längre tid utan att kunna frigöra sig. Under djurets ansträngningar att göra sig fritt kan då muskulaturen bliva höggradigt seröst genomfuktad (ödematös) och intermuskulära serösa utgjutningar uppkomma, varigenom köttet erhåller ett från det normala avvikande, oaptitligt utseende, som någon gång kan vara så höggradigt att köttet icke kan frigivas för konsumtionsändamål, i synnerhet som härvid föreligger risk för djupförskämning till följd av spridandet av tarmbakterier till kroppsmuskulaturen, därest uppslaktning av djuret blivit fördröjd. Härav torde framgå att det ingalunda kan vara något anmärkningsvärt, då från veterinärt håll framhållits möjligheten av att en alltför stark kraftansträngning hos älgen till exempel vid långvarig, mycket hård drevjakt kan göra köttet otjänligt till människoföda, även om sådana fall torde vara sällsynta.

Svenska jägareförbundet har i sitt yttrande tillstyrkt bifall till motionen och anført i huvudsak följande:

De bestämmelser om besiktning av älgkött, som under sistlidna året utfärdades, visade sig vid tillämpning under höstens älgjakt ej fylla sitt syfte. Från många håll i riket hava sålunda klagomål framförts rörande de svårigheter, som vore förbundna med att inom rimlig tid forsla köttet till besiktningssplatsen, samt om ojämnheter i besiktningsmännens bedömning.

I anledning härav hava överläggningar ägt rum mellan medicinalstyrelsen och förbundet, varvid närmare diskuterats möjligheterna för undanröjandet av de olägenheter, som licenstvånget medförde. Förbundet har även i skrivelse till medicinalstyrelsen anhållit, att styrelsen ville *dels* lämna besiktningmännen tillämpningsföreskrifter rörande nämnda bestämmelser i syfte att åstadkomma en mera likformig och rättvis bedömning, *dels* medgiva att den som till besiktning inlämnade älgkött skulle äga rätt att dessförinnan bortskära och behålla skottskadade delar, *dels* ock meddela alla veterinärer, som genomgått kurs i köttbesiktning, befogenhet att verkställa besiktning av älgkött.

I sitt yttrande över motionen har medicinalstyrelsen upptagit förbundets förslag i fråga om tillstånd att före besiktning bortskära och behålla skottskadade delar. Styrelsen har även föreslagit *dels* att till besiktning skulle få inlämnas fjärdedels kropp, som även skulle få vara delad i två stycken, *dels* att gårdsinnehavare skulle äga rätt att utan besiktning å gården försälja kött av älg, som fällts å gårdens jaktområde. Enligt förbundets mening skulle ett genomförande av medicinalstyrelsens förslag avhjälpa en del av de olägenheter, som för närvarande vidlåda bestämmelserna om besiktning av älgkött.

I fråga om förbundets önskemål om befogenhet för alla veterinärer, som genomgått kurs i köttbesiktning, att verkställa besiktning av älgkött har medicinalstyrelsen på anförda skäl ställt sig avvisande. Med hänsyn till de svårigheter och kostnader, som äro förbundna med transport av älgkött, ofta långa vägar, till besiktningssplats — vilka svårigheter under närmaste tiden snarare torde komma att ökas än minskas — vore det emellertid av största värde om någon utväg kunde finnas för anordnande av flera besiktningssplatser, vilket förbundet åsyftat med sitt förslag om utvidgad rätt för veterinärerna att verkställa sådan besiktning.

Förbundet får hemställa, att ovan framförda synpunkter måtte i möjligaste mån beaktas vid utarbetande av de föreskrifter motionären föreslagit.

Sveriges slakteriförbund har såsom sin mening framhållit, att besiktningstvånget för älgkött borde bibehållas och att i motionen påtalade olägenheter skulle bortfalla, därest mera utförliga föreskrifter för besiktning av dylikt kött utarbetades. I övrigt har förbundet anført följande:

Det kan givetvis ej undvikas att en del älgkött blir utsatt för avsevärda skottskador och att köttet omkring dessa skador är otjänligt till människoföda på grund av blodutgjutningar och infektion. Detta bör dock ej föranleda att det bortrensade köttet förstöres ytterligare, då det är användbart som föda åt exempelvis höns, hundar och rävar. Att destruera dylik fettfattig vara till köttmjöl torde icke täcka kostnaderna. Dylikt kött bör därför såvitt möjligt användas till djurföda. Enligt slakteriförbundets uppfattning löses frågan bäst genom att medicinalstyrelsen anmodas att utarbeta särskilda föreskrifter att tillämpas vid besiktning av älgkött, varvid i motio-

nen framförda olägenheter vid själva besiktningförfarandet så långt möjligt böra beaktas.

Inom slakteriorganisationen hade man tidigare tråkiga erfarenheter i fråga om uppslaktning, behandling och därmed sammanhängande hållbarhet av älgkött. Av denna anledning tillämpas inom organisationerna sedan ett par år tillbaka vissa bestämmelser beträffande klassificering av prima älgkött och har man härvid uppdelat köttet i tre kvalitetsklasser efter samma grunder, som äro avgörande för handelsvärdet på annat nötkött.

Enligt förbundets uppfattning torde bestämmelserna om besiktningstvång på älgkött få till följd, att detta kött kommer upp i bättre pris i förhållande till nötkött, än som tidigare varit fallet. Under den tid älgkött försålts under 1939 och 1940 voro priserna på detsamma följande:

	1 9 3 9		1 9 4 0	
	Kl. I	Kl. II	Kl. I	Kl. II
Älgkött.....	1.35	1.25	1.40	1.30
Kokött.....	1.30	1.21	1.30	1.18

Ovanstående siffror visa, att priset på älgkött i förhållande till priset på nötkött varit något gynnsammare under 1940 än under 1939. Huruvida detta beror på besiktningförfarandet är ovisst.

Utskottet.

Enligt beslut av 1940 års urtima riksdag utfärdades den 31 augusti 1940 bestämmelser innebärande att vad som i lagen den 11 maj 1934 angående köttbesiktning och slakthus med flera därmed sammanhängande författningar stadgas i fråga om kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst eller varor beredda av dylikt kött inom område, där köttbesiktning gäller, skulle ha avseende jämväl å kött av älg eller varor av älgkött. Särskilt i de fall älgar fällts på platser belägna på längre avstånd från närmaste köttbesiktningebyrå, visade sig enligt motionärens uppfattning tillämpningen av berörda bestämmelser vid älgjakten under hösten 1940 medföra betydande olägenheter för ägarna till älgköttet. Motionärens uppfattning i förevarande avseende delas i viss omfattning av medicinalstyrelsen, som därjämte även framhåller att en viss uppmjukning av bestämmelserna synes kunna ske utan att syftet med desamma därigenom äventyras.

Jämväl utskottet är av den mening, att en ändring av gällande bestämmelser rörande besiktning av älgkött och därmed sammanhängande frågor i syfte att åstadkomma vissa lättnader vid besiktningen är av behovet påkallad. I den mån dylika lättnader icke kunna meddelas av Kungl. Maj:t i administrativ väg, synes därför utskottet lämpligt att förslag till förändrade bestämmelser i ämnet — eventuellt efter den närmare utredning i frågan som må befinnas påkallad — av Kungl. Maj:t framläggas. De åtgärder som sålunda övertvägas torde böra vidtagas i sådan tid, att bestämmelserna kunna vinna tillämpning vid älgjakten under instundande höst. Vid berörda utredning bör beaktas vad som i motionen och de däröver avgivna yttrandena anförts.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av motionen I: 8 må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville utfärda erforderliga föreskrifter till avhjälpande av nuvarande olägenheter vid besiktning av älgkött, ävensom — efter den närmare utredning i frågan som må anses nödig — vidtaga de ytterligare åtgärder i ärendet, vilka kunna befinnas påkallade.

Stockholm den 6 maj 1941.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Eriksson, Granath, Gabrielsson, von Stockenström, Anderberg*, friherre *Beck-Friis* och *Svedberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta, Ericsson i Sörsjön, Carlström, Mäler, Liedberg, Andersson i Surahammar* och *Pettersson i Dahl*.
